

Ekstrakt af miniforedrag på Alsingergården den 4/11 1991

Dragtfund fra grave har været få, da gravskikken gennem det meste af jernalderen har været at brænde ligene, så alt er blevet flammernes bytte. - Moselig, kastet i moser, sandsynligvis som afstraffelse, nøgne, men med tøjet fundet i umiddelbar nærhed, har givet brikker til "puslespillet" om vejen fra fåret til den færdige påklædning.

Et lille "gedehornet" får med strid dækpels over den blødere underuld er leverandør af ULD, når fældningen i juni måned gør det muligt at håndplukke totterne. Dette er begyndelsen af behandlingen af ulden, der går gennem sortering i dækhår og underuld, i snavset og rent, i lyst og mørkt - alt lagt med taverne den samme vej parat til kvindernes øvede hænder, der ved håndtenens hjælp spinder garnet.

Håndtenen består af en pind med et hak i den ene ende og en vægt i den anden ende.

HÅNDTENEN, det enkle hjælpemiddel med pinden og vægten, fra luksusudgaven med importeret glasvægt fra Italien, over vægten af ler til den med bare et potteskår som vægt.

GARNET kunne anvendes med dets naturlige farve eller indfarves med afkog af planter, rødder eller bark, der gav gyldne, grønne brune efterårsløvfarver - eller ved hjælp af snerren en knaldrød farve eller den dyrkede vajds klart blå farve.

En lang ildelugtende proces var **INDFARVNINGEN** med gærede plantesafter og med alunholdig jord til bejdsning af garnet. **HØR** dyrkedes og anvendtes også til stof - men det var en lang, besværlig vej til hørrens blanke tråd.

Væveteknikken udvikledes fortløbende - fra 5 - 10 tråde til 15 - 20 tråde pr. cm. Den store, noget klodsede **OPSTADSVÆV** måtte stå skråt op mod en endevæg i huset. Senere forekom småhuse som væveværksteder.

RUNDVÆVEN var mindre, handy og populær og nem at flytte med, hvor det var bekvemt at stå, og den kunne desuden væve rørformede stykker stof. Til kanter brugtes bånd fremstillet på **BRIKVÆVEN**, og huer og håret kunne knyttes - en teknik der kaldes **SPRANG**.

Generelt var kvinder og småpiger klædt i enten ærmeløs bluse og nederdel eller i en helkjole, der fristende kan sammenlignes med græske kvinders "peplos".

Fund, kvinder:

Fra **Borremsen** (300 f. Kr. - 100 f. Kr.) ved Års i Himmerland:
Et uldtæppe 120 x 180 cm. Spor af rynketråd midt igennem gjorde "plaiden" anvendelig også som dobbelt nederdel.

Fra Huldremosen (100 e. Kr.) på Djursland:
Rørvævet, brunlig helkjole, længde 140 cm og omkreds på 260 cm.

"Røret" kan trækkes over hovedet, nederdelens længde afpasses og fæstes med et bælte om livet. For meget stof fra skuldrene og opefter foldes retur, udefter.

Stoffet fæstnes forfra og bagfra på skuldrene med to ens fibler (brocher). Det kan varmes om overkroppen - eller slås op om hovedet og beskytte dette.

En anden mulig model er som den førnævnte, dog således at stoffet ikke foldes, men fæstnes forfra og bagfra på skuldrene - og det stof, der er for meget, poser ud over bæltet. (En genial model der kan passe alle kvinder).

Endnu et kvindeligt dragt fra Huldremosen: En ternet nederdel og et fåreskindsslag med hårene udefter og med en lys indsats i det ellers mørke skind.

Et heldigt og smukt gravfund fra Lønne Hede (100 e. Kr.) ved Ribe er en ung pige, klædt i rørfornet bluse og nederdel, kraftigt rynket - dog ikke midt foran - og begge dele i kraftig blå farve.

Blusen er et vidt rør, hæftet på skuldrene med et sæt bronze-fibler. Blusen er kantet med en brikvævet, rød bort, ligesom nederdelen, der har ivævede striber rundt i livet. Dertil kommer en rød- og blåternet bortindsats ned foran i den højre side. En stor sølvfibel foran på barmen har måske tjent som fæste for et rød- og blåternet sjal.

Den unge piges hår er med midterskilning, hvorfra der udgår fire små fletninger til hver side, og som indrammer ansigtet og samles med det øvrige hår i nakken.

Fletninger på mange måder er en praktisk, dekorativ og almindelig anvendt frisure - også for småpiger.

Generelt har man brugt skindlag som overtøj - faconsyede og med omhyggelig udnyttelse af alle stumper - og med hårene indefter har det for alle været udmærket i det kølige og regnfulde klima. Hvis man ikke gik med bare fødder, brugte man sandaler eller skindsko, foldet op om foden og bundet med læderlidser.

Fund af tøj fra mænd er det småt med. Fragmenter fra moseligernes klædninger kan med arkæologernes kunnen og fantasi give et billede af skindslag, kofter og stofbensvøb, sandaler og huer (Tollundmanden) - og dog en hel dragt fra en ung kriger blev med mangt og meget andet fundet i Thorsbjerg Mose (100 f. Kr. - 400 e. Kr.) i Slesvig.

Han var iklædt en kjortel (en busseronne), syet af to stykker stof, i brunlig farve, med påsatte ærmer i et andet og mere slidstærkt stof, i rudemønster. Kjortelen havde slidser i siderne og ved håndledets borter.

Derunder bukser (broge), tætsiddende som cowboybukser, men med påsatte fødder - i rudemønster som ærmerne, dog med mindre ruder. Linningen var forstærket med en brikvævet bort ved påsyningerne til bukserne, og den var forsynet med stropper til et livbælte.

På fødderne havde han sandaler, udskåret i ét stykke og fint syet og trykornamenteret.

Hans kappe var flot - 270 x 170 cm, vævet i lyse- og mørkeblå tern og striber, med frynser på to sider - en hvid brikvævet bort kanter resten. En formue - når man tænker på processen fra fåreulden til den færdige kappe. Krigeren på billedet har sveberknude i nakken. Mændene havde hår i forskellige længder og var som oftest skægløse!

Disse meget sammentrængte sider kan uddybes og levendegøres ved læsning af kilderne, der er:

Lone Hvass: Danmarkshistorien, Jernalderen

Linda Boye: Tøj og Mode i Oldtiden

Conrad Engelhardt: Sønderjydske og fynske mosefund

Venligst

Birgit Valbjørn

15-11-1991